Innspill til KI-utvalget: KI og profesjonsutdanningene

Avsender: Lovisenberg diakonale høgskole

Hvilke muligheter og utfordringer reiser KI for profesjonene i dag og i fremtiden?

Muligheter

- Utnytte KI til å gjøre repetitive oppgaver, frigjøre tid til relasjonelle oppgaver
- KI som har oppdatert og kvalitetssikret kunnskap kan brukes til kvalitetskontroll og som sparringspartner
- Skreddersy personlige tilbakemeldinger eller tilpassinger
- Læringspartner/samtalepartner
- Det er et stort potensial for å utvikle helse- og omsorgstjenester som er mer effektive, gjennom økt digitalisering av tjenestene og mer bruk av teknologi. Samtidig erfarer vi at det er en fragmentert organisering, innføring og forvaltning av digitale løsninger og ny teknologi i helse- og omsorgstjenestene. Det handler også om manglende krav til standardisering og nasjonale retningslinjer, manglende involvering av de som skal bruke teknologien, og manglende kompetanse til å ta teknologien i bruk.
- I ledelsespraksis vil antagelig KI integrert i programvare være et godt alternativ i en rekke arbeidsprosesser, eksempelvis turnusplanlegging og kompetanseutviklingsplanlegging.

Utfordringer

- Ukritisk bruk kan føre til dårligere kvalitet i tjenester
- Større forskjeller ved at noen tar i bruk KI og andre ikke
- Hvis KI brukes primært til rasjonalisering, kan brukerne stå overfor en mur av boter og mangle menneskelig kontakt
- Norge er restriktive med å bruke data fra for eksempel studenter eller pasienter til trening av KI, og det er bra. Men da får vi KI som er trent på en annen populasjon enn den vi har foran oss. Det kan føre til blant annet misforståelser, diskriminering og filbehandling.

Hvilke kunnskaper og ferdigheter blir viktigere som følge av KI utviklingen?

- Menneskelig nærhet, klinisk resonering, empatisk kommunikasjon og evne til å møte pasienter og brukere med forståelse og respekt blir fremover enda viktigere.
- God informasjons- og teknologikompetanse
- Kunstig intelligens (KI) er i ferd med å bli en del av hverdagen i helsetjenesten og informasjonskompetansen må utvides til å omfatte KI kompetanse: forståelse, ferdigheter, kritisk tolkning, etikk og juss. Slik forblir sykepleierens faglige skjønn

ledende, mens teknologi brukes som et supplement som kan øke pasientsikkerhet og kvalitet.

- Digital dømmekraft, personvern og informasjonssikkerhet
- Kritisk tenkning og selvstendighet
- Solid og stødig fagkunnskap for å kunne kritisk vurdere KI
- KI forventes å få økende betydning for alle former for sykepleiepraksis , det vil si i klinisk praksis, forskningspraksis, ledelsespraksis og utdanningspraksis fremover. KI kan automatisere rutineoppgaver, men ikke erstatte menneskelig kreativitet og kompleks problemløsing. Foreløpig har KI-teknologien begrenset sosial intelligens, og er lite utviklet til å tolke følelser, håndtere kriser og utøve skjønn – som er blant kjerneoppgavene i sykepleie. Sykepleiere vil kunne ha en nøkkelrolle i å implementere KI i alle former for praksis, og i å veilede kollegaer og tverrfaglige team i klok og kunnskapsbasert bruk.
- Profesjonsrollene vil endres, og profesjonene må utvikle digital kompetanse og forståelse for KI-verktøy som er relevant innen fagområdet, og ta ansvar for å sikre at KI-brukes på en trygg, faglig og transparent måte, og i tråd med juridiske og etiske normer.

Hvilke kunnskaper og ferdigheter blir mindre viktig som følge av KI-utviklingen?

- Kunnskaper og ferdigheter innen profesjonen vil alltid være viktige. Men enkelte repetitive oppgaver vil nok i fremtiden bli mindre viktig. Analyse av prøveresultater for eksempel, kan gjøres av KI og kvalitetssikres av mennesker.

Hvilke følger har KI for profesjonene samlet sett? Hvilke forskjeller mellom profesjonene bør utvalget ta hensyn til?

- Alle berøres av KI, og alle kandidater bør derfor komme ut med en grunnleggende forståelse og kompetanse for å håndtere kritisk bruk av KI
- Det er store forskjeller på profesjonene og hvordan KI vil påvirke arbeidshverdagen, men utvalget bør ta hensyn til at alle har behov for en grunnleggende plattform og at det bør inn i utdanningen som et felles nasjonalt løft
- Noen utdanningsinstitusjoner har tilgang til avanserte digitale verktøy, mens andre mangler både teknisk utstyr og opplæring. Studenter og ansatte har heller ikke lik tilgang til KI-verktøy eller kompetanse til å bruke dem. Det kan forsterke digitale skiller, ulikhet og utenforskap. UH må derfor være særlig oppmerksom og jobbe aktivt for inkluderende læringsmiljø.
- Det bør presiseres at alle i tillegg må legge til rette for å gi sine kandidater en profesjonsfaglig KI-kompetanse i tett samarbeid med arbeidslivet
- De fleste studenter benytter allerede KI i sin utdanning, utfordringen blir dermed å bidra til økt informasjonskompetanse og å hindre feil bruk og risiko for svekket læring.

Hvilke fag- og profesjonsspesifikke KI-verktøy er i bruk i dag, og hvilke ser dere for dere å ta i bruk i fremtiden?

- I klinisk praksis for sykepleiere brukes KI i dag til å organisere store datamengder, som eksempelvis fra digital hjemmoppfølging eller triangering/prioritering på legevakt. Slike verktøy kan være en god beslutningsstøtte, men krever samtidig kompetanse hos ansvarlig sykepleier for å kvalitetssikre beslutningene om videre helsehjelp. Sykepleiere trenger nødvendig teknologiforståelse og digital kompetanse for å ta i bruk KI på en trygg og effektiv måte.
- Sykepleieren vil i økende grad måtte fungere som en brobygger mellom teknologi og pasient, der profesjonell dømmekraft kombineres med evnen til å tolke og anvende teknologiske data på en ansvarlig måte.
- I tett samarbeid med helsetjenesten ser vi for å ta i bruk verktøy som ruster studentene til å håndtere det arbeidslivet de skal ut i, og hvilke verktøy det er styres i stor grad av helsesektoren.
- For å lykkes med å styrke teknologiforståelse og informasjonskompetanse kreves tett samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og praksisfeltet om mål, type teknologi og læringsutbytte.

Hvilke tilpasninger kan utdanningene gjøre for å ruste kandidater for et arbeidsliv i endring?

- Sørge for en bred og robust profesjonsdannelse og profesjonsidentitet med brukerne i fokus.
- Legge til rette for å gi kandidatene god teknologikompetanse med overførbarhet til arbeidslivet
- Jobbe målrettet med tett samarbeid med de vi utdanner til slik at kandidatene kommer ut med oppdatert kunnskap om både endring og ny teknologi
- Utnytte mulighetene KI gir til å simulere relevante situasjoner fra arbeidslivet.
- Utdanningsinstitusjonen må gi kompetanseheving til ansatte. Lærere og veiledere må på samme måte som studentene utvikle informasjonskompetanse og kunnskap om KI som verktøy.
- Når KI blir en naturlig del av arbeidslivet og arbeidsprosesser, må vurderingsformene i høyere utdanning tilpasses dette. Målet må være å vurdere reell kompetanse, ikke å avdekke juks.
- Sluttkompetanse for sykepleiere fokuserer allerede på endringskompetanse og teknologiforståelse, informasjonskompetanse, og KI er en sentral del av dette. En løsning kan være å styrke informasjonskompetanse gjennomgående i alle emner, knyttet til læring av eksisterende læringsutbyttebeskrivelser, og til vurderingsordninger.

Hvordan kan KI-verktøy fremme eller hemme læring i profesjonsutdanningene?

- KI-verktøy kan hemme læring hvis det brukes på en ukritisk måte, og vi risikerer å få et arbeidsliv som står uten den kritiske kompetansen som profesjonsutøvere skal inneha.
- KI-verktøy kan hemme læring hvis studentenes forhold til fagkunnskapen svekkes.
- KI-verktøy kan hemme læring i profesjonsutdanninger og all høyere utdanning hvis viktige tanke- og skriveprosesser settes bort til boter, slik at den akademiske danningen svekkes.
- KI-verktøy kan hemme læring i profesjonsutdanningene og all høyere utdanning dersom læresteder eller hele sektorer bruker teknologien til å rasjonalisere, slik at studenter møter boter i stedet for mennesker, og de delene av læringen som kan automatiseres blir prioritert framfor de som krever menneskelig interaksjon.
- KI-verktøy kan fremme læring hvis det blir en integrert del av utdanningen og studentene får erfaring med å bruke KI for å utvide sin kompetanse.
- KI-verktøy kan fremme læring ved å tilby tilpasset/personalisert læring i en profesjonsfaglig kontekst.
- Ki-verktøy kan fremme læring hvis vi utnytter mulighetene KI gir til å simulere relevante situasjoner fra arbeidslivet.